

Поезії, старі і нові

Natalia Livycka-Cholodna

Poems, Old and New

**Published by the Ukrainian National
Women's League of America
New York, 1986**

Наталя Лівницька-Холодна

РІЗДКО

Поезії, старі і нові

**Видання Союзу Українок Америки
Нью-Йорк
1986**

Обкладинка

Петра Холодного

Фотомонтажі Ореста Слупчинського

**Copyright © 1986 by the Ukrainian National Women's League of America
Library of Congress Catalog Card Number: 85-51428**

**Printed in the USA
by Computoprint Corporation, 335 Clifton Ave., Clifton, N.J. 07011**

Нанаиди Шибусока Коцогна

***а вітер плакав на слідах,
що зорі й сонце світять нам,
лише на рідних берегах***

Тодось Осьмачка

Вогонь і попіл
(1934)

femme, soeur tragique
de l'enfant
George Bernanos

1. Барвін-зілля

*З чого ж ми будем князеві вінець плести?
Ой, є в городі хрещатий барвінок...*

Весільна пісня

I

Світлим, надхненним, простім
Буде нам кожний день,
Значенням повний святим,
Дзвоном любовних пісень.
Ти будеш воїн і муж,
Батько моїх дітей.
Вірністю спрагнених душ
Наше життя зацвіте.
Ти ж бо один, і одна
Стигне в мені любов,
Радість щоночі ясна
Буде нам пружити кров.
Мати, коханка, сестра,
Вірна дружина твоя.
Мудрість так каже стара,
Буду такою і я.

II

Нам шлюбна постіль вся земля,
Барвистий луг, квітчасте лоно, —
І в серці соняшнім поля
Відбили шум і співів дзвони.
Червоним золотом вина
Кохання повниться і грає,
І страшно випити до дна
Цю чару пестощів без краю.
І страшно знати, що життя
Нам чола радіснії зоре,
і вічність кине забуття
На нашу пристрасть, що як море.

III

І сталося. І буде завжди так:
Весна і синь у вересні і в січні,
І спрагнені, палкі твої уста,
І очі наді мною, очі вічні.
О, любий, ти в солодкім полоні
Навіки серце хочеш зав'язати
І дні кохання, щастя дні рясні,
Як стиглі овочі без ліку рвати.
Хай буде так! Твоє ім'я закон,
Найвища влада — усміх твій коханий.
І, вільний від усіх земних заслон,
Ось одчиняється нам рай незнаний.

IV

Припасти знов до рук коханих,
Почути знов твій любий сміх
І знать, що завжди мною п'яний,
Ти все шукаєш уст моїх.

Було, і є, і вічно буде
Це свято соняшних утіх:
Твоїх палких обіймів чудо
І ніжність пестоців моїх.

V

О, струнки твої ноги, струнки,
і усмішка така проста!
А у мене обійми палкі
і солодкі, як мед, уста.

О, міцні твої руки, міцні,
і бездонна глибінь очей!
Золоті, як весна, наші дні,
і палка самота ночей.

VI

Я пам'ятаю: гучали води
І між кущами довбали шлях,
І вечір синій вставав зі сходу,
І захід сонний тону в огнях.
Я пам'ятаю: земля п'яніла,
Зігріта сонцем за цілий день,
Сміялось пружно і звало тіло,
І в серці стигли слова пісень.
І був щасливий твій погляд карий,
І руки в мене були слабі.
А вир весняний і хмар отари
Самі сказали про все тобі.

VII

Мені очей звести несила,
А на руках твої уста.
Ось пристрасть розгортає крила,
Надхненна, гарна і проста.
І день ясний, що пахне медом,
І неба синь, і сонця сміх
Нам будуть радісним наметом,
Блакитним палацом утіх.
Хай буде так, щоб ця хвилинка
Була, як сяйво перемог.
Бо ніжність наша є єдина,
А поза нею — тільки Бог.

VIII

На заморожених руках
Сліди квітневих поцілунків,
І я прийшла ясна така,
І в цій кімнаті все так лунко.

Я буду тиха, тиха вся,
Щоб не розвіялась омана,
Щоб промінь цей, що ось засяв,
Ще цілий вечір не розтанув.

IX

Небо знов молоде й блакитне,
Лютий спить непробудним сном,
А весна усміхнулась квітнем,
Яснооким малим пустуном.

Я тобі принесла фіялки,
А як місяць над містом став,
Ти мене цілував так палко
У розквітлі мої уста.

X

Над ставом місяць тихо став,
І ліс задумався на чатах.
Бліді були твої уста,
А в мене зацвіли шарлатом.

І ніч над нами золота
Була як чара щиро повна.
Німі були твої уста,
І стигла ніжність невимовна.

XI

Уста устами розхили,
І обніми міцніше, любий.
В саду тюльпани зацвіли,
І вітер трав шовки голубить.
Дай очі вгадувать свої
В очей твоїх прозорім плесі.
В саду співають солов'ї,
Як за Шевченка чи Олеся.
Як зорі ясно миготять!
Такі прості і вічні зорі!
В моїх устах твої горять,
І ми одні в нічному просторі.

XII

Ти знов один і вічний наді мною
Схиляєшся в задумі мовчазній,
Такий ясний, з усмішкою сумною
Під вахлярем коханих чорних вій.

І я сама роблюся знов ясною,
І доброю, і ніжною роблюсь.
Так радісно мені одній з тобою!
Я знов закохана і знов молюсь.

2. Червоне й чорне

*Должен на этой земле испытать
каждый любовную пытку.*

Анна Ахматова

За вогнем шарлату

Ол. Т.

Розлетілися сни і мрії,
оддзвеніла весна, одійшла.
Зацвітають сльозами на віях
квіти щастя чи квіти зла.
Вже не травень-пустун із нами,
не жасминів солодкий привіт,
горобиними вже ночами
тьмяно пахне липи цвіт.
Вже тріпочуть над нами крила
миготливих, палких блискавиць.
О не думай, що я безсила,
що боюся промінних птиць.
Я підставлю під зливу лица
і піду крізь липневі вітри,
як ходила колись по птицю,
синю птицю дитячих мрій.
О я знаю тепер багато:
синю птицю повік не знайти.
Я тепер за вогнем шарлату
буду в ніч горобину йти.
та коли у п'їтмі незрячій
зацвітає пурпури цвіт,
кожний раз я так гірко плачу
за блакиттю весняних літ.

I

Маляр, артист ви, чи поет,
І хто вам вирізав так брови,
І на стрункий ваш сілуєт
Поклав ці лінії чудові?
Сумний П'єро вам на плече
Схиляє стан гнучкий дівочий
І з ніжним виразом очей
Вам щось сумне крізь сміх шепоче.
А ви, під кроки дивних пар,
Усім чужий в бурхливім морі,
Неначе нишком поміж хмар
Побачили неznані зорі.
І, посуваючись в танку,
В невпиннім і хвилястім гоні,
Ви руку панночки тонку
Не чуєте в своїй долоні.
І синій погляд ваш сумний,
І дивно вирізані брови...
І ось найкращою з надій —
Пізнати вас і знати хто ви.

II

Поцілунок зложить урочистий
На тремтячій руці моїй
І піти. Вам це легко, ви чистий,
Ви незломний у цноті своїй.
Але я, я дитина і жінка,
І так близько від мене гріх!
Пролунав мені голос ваш дзвінко
Обіцянкою щастя й утіх.
І тепер не кохати не можна,
І забути не можна, ні!
Кожна ніч і палка й тривожна,
Кожна ніч як тортура мені.

III

В сумній задумі ряд колон
і вікна заль стрункі й суворі.
Тут очі пристрасних мадон
ввижаються в імлі прозорій.
Тут кроки дивних, мрійних пар
скриплять піском перед фонтаном,
і місяця отруйний чар
підступно ранить крізь каштани.
Тут відгомін погаслих слів
збудивсь у гобеленах сонних,
і чути вальсів ніжний спів,
і шепіт під вікном сальону.
Тут поцілунок твій палкий,
як хміль солодкого напою,
і очі в сяйві темних вій
горять одвічною жагою.

IV

Ви відійдете знов від мене
В ваш чужий, невідомий світ,
Тільки серце моє надхненне
Берегтиме вогненний слід.
Ви кохаєте карі очі...
Чи ж у мене вони такі?
Ваші руки такі жіночі,
І такі палкі!
Золоті, як сонце, коси
В королівни ваших мрій...
Чи ж у мене золота досить
В попелястій косі моїй?
Але танго скінчилось надхненне,
І край неба горить за вікном.
Ви відійдете знов від мене,
І ця ніч, як усе, буде сном.

V

На розквітлі акації грона
Срібний місяць тихенько ступив.
"Ваша кров мабуть чорна й солона,
Ви поганка з монгольських степів".
Похилилось мережкою листа,
Довгі тіні, мов привиди, сплять.
"Сотниківна в червонім намисті,
Білі зуби лякають, п'янять".
Не порветься закохана тиша,
Ніч ворожить під владою чар.
"Голос ваш, наче спів, заколише,
І присниться кривавий кошмар.
Будуть гинути в полум'ї хати,
Будуть маски кривавих облич...
На татарський аркан вас піймати б,
Волочити б за коси у ніч!"

VI

Будеш завжди цю ніч пам'ятати,
Не забудеш, о ні, моїх уст,
І цвістимуть, цвістимуть, шарлати
в твоїм серці вогнями спокус.
Ти боїшся, ці спогади палять,
Боягузом тікаєш від них.
Та дарма, сниться танго і заля
І в куточку причаєний сміх.
Чорний погляд твій гордий і злісний,
Ти не хочеш прийняти любов.
Та дарма, я гадюкою стисну,
Я візьму з твого серця всю кров.

VII

В мене сукня була червона,
а уста зацвіли тюльпаном,
і на них була кров солона,
твоя кров, з твоїх уст, коханий.

Ти казав мені все "єдина",
а у мене слова завмерли.
Тільки серце було рубіном,
тільки сльози були, як перли.

VIII

Розхили уста червоні,
сині очі до моїх,
на моїх твої долоні
і в мені твій любий сміх.

Тільки раз ще глянеш нині,
підеш завтра в білий світ,
а зо мною очі сині
й на устах кривавий слід.

IX

Чуже і непотрібне буде кожне слово,
а серце буде битись, як ранений птах.
І тільки руки стрінуться, мов випадково,
і скажуть те, чого немає на устах.

І буде солодко мені, тривожно й чудно,
бо стільки в тім болючих і терпких принад,
щоб знов було, як завжди, стримано і нудно,
і тільки погляди, як вістря гострих шпад.

Х

Вогнями пристрасти цвітуть
Уста мої широкі й повні.
О, ти не зможеш їх забуть,
Ти спопелієш в грі любовній.
В очах у тебе сльози й гнів,
Рука тремтить, палка й нервова,
І гірко й радісно мені
Прийнять терпке образи слово.
О, не кажи, що підеш геть,
Ти ж сам цьому не віриш, любий:
Між нами пристрасть або смерть,
Червоний шал чи чорна згуба.

ХІ

Ваших пестоців знов так хочу,
ваших пристрасних, теплих уст!
На мені ваші темні очі
цілу ніч джерелом спокус.
І так шкода, що ви не сміли,
що суворою я була!
Тільки раз затремтіли крила,
І весна тільки раз цвіла.
А тепер ваших уст так хочу,
так шукаю даремно вас!
На мені ваші любі очі
цілу ніч — криниця екстаз.

XII

Цвіте тобою кожна ніч,
І кожний день тобою повний.
О, як забути ніжність віч,
І палкість рук і шал любовний?

Але слова згубила я:
Чи ти сказав мені "єдина"?
О, любий, знов твоє ім'я
В моїй душі немов перлина.

XIII

Невже ж зустрінемося чужими,
І в мовчазнім стисканні рук
Ви не покажете очима
Всю таємницю ваших мук?

І гордий профіль ваш суворо
Замкне в душі луну пісень,
І скажете на міст, на гори:
"Який чудесний нині день!"

XIV

Вдень і вночі я жду на тебе,
Хоч знаю, що не прийдеш ти,
Що світять нам два різні неба,
Дві неоднакові мети.
Я жду хвилини, що на крилах,
Підніме вічність, спинить час,
В якій воскресне все, що ділить,
І все, що злучує ще нас.
Я жду, щоб знов у блискавицю,
З'єднать ненависть і любов,
І знаю: знов твій погляд-криця
В отруйний плин замінить кров.

XV

*Ваш поцілунок, мов отрута,
незнаної розкоші біль.
Я знала, буде ще покута
за щастя вкраденого хміль.*

І кару прийнято за злочин,
за гріх минулого тяжкий,
щоб тільки пам'ятати очі
і дотик вашої руки.

XVI

Знов зустріну тебе в трамваї,
Чи побачу в театрі знов,
І злетиться споминів згряя,
І заграє татарська кров.

Кинеш знов лиш один, звитяжний,
Погляд гострих очей своїх,
І безкрила душа відважно,
Вип'є знов, як отруту, гріх.

XVII

Десь побачу тебе на вулиці,
Усміхнешся мені ти, любий,
І душа моя лячно скулиться,
І заціплю я міцно зуби.
І тоді своє серце стисну я
Обома своїми руками.
І піду гулять понад Вислою,
Щоб розвіять тугу з вітрами.
Вже для тебе знов не завітну я,
Не згорю в пурпуровій мрії.
Ти мені весною блакитною
Не зори крізь стрільчасті вії.
Ти мене не чаруй принадою,
Як зустрінеш знов проти ночі:
Я тобі казала, пригадую,
Я тебе не хочу, не хочу!

XVIII

Знов життя розділив надвое
Чорний погляд твоїх очей,
Знову усміх твій наді мною
І так близько твоє плече!
О, я знаю, ти мрієш знову
Про солодкі мої уста,
Ти для мене забудь готовий
Сині очі й гадючий стан.
Але я не забула зради,
І ненависть міцна, як смерть.
Поцілунок мій п'яним чадом
Твоє серце наповнить вщерть.
І коли поцілуєш другу,
Синьооку, гарну свою,
Стрепенеться вона і тугу
Відгадає за мною твою.
Вип'є розпач — бездонна чара! —
Цілим тілом своїм палким,
І пропалить їй душу жаром
Чорна задрість, як чорний дим.

XIX

Як дивно згадувати й знати,
що сон минулого зітлів,
що в теплім затишку кімнати
більш не почую ваших слів.
І тільки зрідка десь на людях
зустріну мовчки ваш уклін,
і навіть погляди не збудять
прожитих солодко хвилин.
Як дивно серцем відчувати
з минулим радісний зв'язок,
і в тиші темної кімнати
знов чути ваш котячий крок.

XX

Вже тричі завірюхи січня
дороги в парку замели,
і очі ваші, очі вічні
для мене тричі зацвіли.
Чи нам весна судилась, любий,
чи так і буде січень, смерть?
Ви кличете на стежку згуби,
а я вже болю маю вщерть.
Ви з дальніх меж таємна з'ява,
ви втілення терпких спокус,
так солодко бринить октава
з зарозумілих ваших уст!
Так кличуть очі ваші чорні...
І відповідь моя проста:
розпалені в пекельнім горні,
горять, горять мої уста.

XXI

Я знаю: і моя душа криниця,
та в ній не чисте грає джерело,
не світлий напій золотом іскриться,
в ній чорний трунок, той, що родить зло.
І кожний, хто прихилиться устами,
щоб скуштувати отруйного питва,
забуде ніжність і в огні нестями
співатиме лиш пристрасти слова.
Я знаю: ніжність — то примхлива квітка,
що не росте між терням бездорож,
та Бог життя моє, як килим, виткав
червоними квітками диких рож.

XXII

В спопелілім і хворім серці
знову душно, знов гарячє,
в божевільнім і п'янім герці
знов дві барви — пурпура й чернь.
Так, пурпура і чернь контрастом,
все, що зроджує пристрасть-шал.
Хай уп'ється жорстоким щастям,
хай згорить іще раз душа.
А душа моя — птах казковий:
кожний раз воскресає знов,
і палає й горить наново,
щоб прийняти ще раз любов.

XXIII

Чорний колір — колір зради,
а червоний — то любов,
очі в мене два свічада
і палка татарська кров.
О тікай, стрункий юначе,
стережись моїх очей:
подивлюсь — припадком наче —
і не спатимеш ночей.
Поцілую — і до скону
будеш прагнуть уст моїх,
і затроїть кров червону,
кров юначу п'яний гріх.

XXIV

І знов спокусливо твої уста
мені шепочуть про кохання.
Що ж, пісенька ця вічна і проста,
не перша я і не остання,
що прагну пестоців і ніжних слів,
хоч вірити давно не можу,
хоч знаю, що короткий щастя спів,
що правда й дійсність переможуть.

Степова казка

Знов закохане, знов сумне,
Моє серце за вами тужить.
Ви кохали колись мене,
Я любила вас... Трошки? Дуже?
Може й зовсім ні. Але знов
Ваші очі мені, як зорі,
І весна і татарська кров
Знову казку безглузду творять.

Сниться степ, український степ,
Чвал коня і наїзник дикий,
За плечима вогонь росте,
За плечима зойки і крики.
І криваві маски облич,
І палючого диму хмари...
І я знаю, що в темну ніч
Поцілує мене татарин.
І я знаю, що буде біль
І що буде образа й сором,
І спокуси солодкий хміль,
І ненависти чорний морок.
Буде кров на моїх устах,

Буде розпач, п'янкий, безсилий,
І як хижий могутній птах,
Розгортатиме пристрасть крила.

Так, я знаю, це ви були.
Ваші гострі татарські очі
Наді мною в ту ніч цвіли
І всміхались у п'їтьмі ночі.
Так, я знаю, це вас мені
Було радісно звати паном
І в солодкім облуднім сні
Поцілунком палити п'яним.
Але потім, коли весна
Оддзвеніла в лунких просторах,
Знов ненависть мені до дна
Пропалила душу, як змора.
Пам'ятаєте? — Ніч...Огні
Блискавиць, як промінні стріли.
Ваші очі мертві, страшні
Я устами навік закрила.

3. Попіл

*Il pleure dans mon coeur,
Comme il pleut sur la villé...*

Paul Verlaine

I

Ти сьогодні недобрий був,
Моє серце ти зранив до крови,
А сьогодні ж — чи ти забув? —
Свято радості і любови.

Не сказала нічого я.
Відійшла і самотно стала,
Тільки юна душа моя
Наче квітка була зів'яла.

II

Червоніє калина в вазі,
— Так недавно були тут рожі! —
Ви сказали: "В такому разі
Я вас бачити більш не можу", —
І пішли. А мені й байдуже,
Не сумую я і не плачу.
Тільки, бачите, дощ, калюжі,
І на вікнах роса неначе.
Тільки, бачите, осінь, вітер,
І в саду вже троянд немає,
А в вітальні, нудний, сердитий,

Чоловік мій у карти грає.
І тому — моє серце хворе,
І тому — ця німа скорбота.
Як же нудно лічить: вівторок,
Середа, четвер... субота...

III

За вікном розпачає вітер,
За вікном вередлива весна,
А я все над рядками літер
Цілу ніч прокуняю одна.
І не знаю вже, чи Верлена,
Чи Олеся заводить спів,
І чия це рука надхненна
Прокладає мережки слів.
За стіною весняні скрипки
По осінньому плачуть знов.
Чий це голос говорить хрипко
Про життя, Верлена й любов?

IV

Відійшов ти — і стало тихо,
стало сіро в моїй кімнаті,
і душа моя знов старчиха,
і думки мої не крилаті.
Відійшов ти — і знов я сонна,
знову осінь зо мною тьмяна.
А ще вчора весна стодзвонна
усміхалась, тобою п'яна.
А ще вчора цвіли шарлати
на устах моїх і на лицах.
Ти ще прийдеш? — я буду ждати,
мій закоханий, юний лицар.

Варшава 1921

Варшава 1938

V

Знов весна наганяє хмари,
золоті, дощові, градові.
Але я від своєї кари
не спочину в високій траві.
Так, покарано, знаю, знаю,
і провина моя тяжка.
Він ще прийде з ясного краю,
але я вже тепер не така.
І чекала й не дочекалась,
а тепер ось така самота!
Тільки з вулиці вічний галас
та в душі його очі й уста.

VI

Голосить вітер за стіною,
весна неначе й не весна.
Чи ти й сьогодні знов зо мною?
Прийди, я знов така сумна.

Прийди і слів ясних зідханням
збуди в душі весняний сміх,
і хай це буде ніч остання
моїх утом і сліз моїх.

VII

Синь очей твоїх десь цвіте,
десь весна твоя пружить крила,
а у мене серце росте,
а мені забути несила.

За тобою слідком пішла
моя молодість, як черниця.
А тобі — хоч би згадка була! —
навіть усміх мій не присниться.

VIII

Я буду тихо, тихо так
лежать і згадувать пів ночі
ваш гордий профіль і уста
і ваші мужні сині очі.

І буду сльози на рукав
сорочки білої губити,
така самотня і така
закохана в весну і квіти.

IX

Білий день зайнявся надворі,
Пожариною схід горить,
А думки мої тяжко хворі,
Й від очей моїх сон біжить.
Я пройду, як тінь, по кімнаті,
Серце стисне гадючий звій.
Там, на небі хмари кошлаті
Розкуйовдив березень злий.
Ні одної пісні в блакиті!
І спущу я тягар повік:
Ноги млою вниз повиті,
Ніби чийсь, не мій черевик.
І сама я роблюся духом,
Попеліючи з ранком враз.
В серці порожньо, тьмяно й глухо
По пожежі нічних екстаз.

Х

Я сьогодні одна, без тебе,
Я під чарами мрій-казок,
Наді мною десь плаче небо
Мільярдами сліз-зірок.
Я сьогодні маленька й бідна,
І до мене прилинув хтось.
Я мовчу, тільки трошки зблідла,
Тільки серце вогнем знялось.
Я мовчу, але він лукавий,
Він облесних уміє слів,
А під нами шовкові трави,
А в кущах солов'євий спів.
Я мовчу, але він веселий,
Таємничий у нього сміх,
Темінь ночі нам стежку стеле
До країни спокус і втіх.
Любий мій! Це ж за мною небо
Губить сльози з мільярда віч.
Мені бути самій не треба
У весняну солодку ніч.

ХІ

Бог покарав мене, я знаю,
і не скоритись я не можу,
і кару цю щодня приймаю:
Нехай же буде воля Божа.
Але як серце рветься в клоччя
і подолати мук не може,
але як слізьми сходять очі,
не винна я тому, о Боже!
Я прийняла її, я знаю,
і кара ця, як ласка Божа,
Та що ж, як змучене докраю
це серце вже горить не може.

XII

Знов розпука іржею іла
моє серце і думи мої.
А весна за вікном голубіла,
і співали в саду солов'ї.

Знову сльози, гіркі, солоні,
потекли, пролились рясні,
на сухі і палкі долоні,
на уста мовчазні.

XIII

День сьогодні, день ще й досі
повний золота й тепла,
а життя холодна осінь,
сіра осінь, сіра мла.
Те життя, що сном барвистим
постепилося колись,
що ж, тепер пожовклим листям,
мертвим листям постелись.
Тільки те, що день гарячий,
не віднімеш ти мені,
і тому я вже й не плачу
й не лічу порожні дні.

XIV

О, забудь мені гнівне слово,
Не дивись на мене так грізно!
Я сьогодні така нервова,
Така хвора... І вже так пізно!
Ось ходи лиш сюди, під килим,
Покажи лице усміхнене.
Будь зо мною добрий, мій милий,
Це найліпші ліки для мене.
Зайнялись килимові квіти:
Це троянди, а це шипшини...
Як же дивно так довго жити.
Без весни і без України!
Пам'ятаєш? — Дніпро і хутір
(Дай сльозу тобі, любий, витру)
І в леваді верби забуті,
І весняні дотики вітру.
Пам'ятаєш? — Садки у вишнях,
І Сімнадцятий і прапори.
В наших душах ясних, тодішніх
Стільки мрій було і простору!
Чи забув ти? — На тих дорогах
Наші ноги рвучкі, крилаті!
Як багато було там Бога
В кожному серці і в кожній хаті!
Обними мене, мій єдиний,
Вийми з мене все кволе й хворе:
Може прийдуть ще дні шипшини
І вишневий цвіт і прапори.

Сім літер
(1937)

***Нема на світі України,
Немає другого Дніпра.
Тарас Шевченко***

1. Mal Du Pays

I

Проходить час, відходять в вічність друзі
І одцвітає молодости цвіт,
А серце стомлене в смертельній тузі
Шукає знов за щастям давніх літ,
Надходить самота, важка й жорстока,
І давить душу, як безсонна ніч,
Повзе, як гад, вдивляється до ока
І пестить жертву довгим віч-на-віч.

І раптом в темряві ночей зловісних,
В цвинтарній тиші сірих кам'яниць
Ім'я, єдине в світі, громом блисне:
Сім літер, сім палких вогнених лиць.
І серце знов, жива струна нап'ята,
Наллється кров'ю й співом забринить.
Ти вся моя від Дону по Карпати
Й так солодко тобі одній служить!
І знати, що для всіх твій теплий вітер,
Для всіх твого палкого сонця жар,
І в пустці серця сім промінних літер,
Твоє ім'я нести, неначе скарб.

II

Сім літер, що палають в слові Україна,
сім літер, що вогнем лягли на Монпарнас,
і сім підступних куль на вулиці Расіна —
призначення, мементо і наказ!

VI

На наших нивах сон і тиша,
додолу никнуть колоски,
і вітер хмар рядки колише,
як білих човників рядки.
В задумі мріє обрій синій,
і, як на варті, ряд могил,
а на шляху у хуртовині
за кожним возом сірий пил.
Така й тепер Ти, Україно,
як за Шевченка і панів,
і воскресіння ждуть руїни
під степового вітру слів.
І ждуть поля полків залізних,
і прагне крові знов земля.
Сама скривавлена і грізна,
Марія їх благословля.

VII

Синіє вечір, гусне мла,
На вигоні музики й гомін.
На серце знов нудьга лягла,
Немов лихий недобрий спомин.
А там, далеко, ряд огнів
На тлі вечірнього спокою,
Кружляє рій веселих слів
По темних вулицях рікою.
Десь у садах роса лягла
На пахощі троянд розквітлих.
А в серці жаль, як сиза мла,
За краєм радісним і світлим.
За краєм, що, як Божий рай,
Цвіте блакиттю й сонцем грає,
Де шовк ланів, степів безкрай
І шум шевченківського гаю;

Де ночі тонуть в срібних снах
І ранять жаром під Купала,
Де зацвіла моя весна
І перша туга проспівала.

VIII

Такий похмурий вечір нині,
кривавий захід знов мовчить,
і западає тінь в долині,
і вітер з півночі шумить.
А потім прийде ніч-старчиха,
простягне руку під вікно,
і знов присниться далеч тиха,
степів квітчасте полотно.
І битий шлях мені присниться
і під горою, за селом
похилий хрестик і криниця
й Христос з засмученим чолом.

IX

О, верб моїх сріблясті довгі віти,
полтавських верб склепіння мовчазні!
так солодко за вами тут тужити
і плакати за вами на весні!
О краю мій! В словах простих і ніжних
я шлю Тобі весняний мій привіт
і сліз моїх, гарячих і неvtішних,
втираю радісно останній слід.
Ти маєш досить їх, тих сліз жіночих,
що на Тобі як ранішня роса.
Вже може виплакані карі очі
й дівчат Твоїх вже не цвіте краса.
Тобі не сліз тепер, а сміху треба,
пшениці шовк на порохи ланів,

і сонця усміху з ясного неба,
і віри міць в серця Твоїх синів.
О краю мій! В Твоїх весняних зливах
прийми від мене радісний привіт.
Там, на завітчаних полтавських нивах
дитячих ніг моїх лишився слід.

Х

Стоять задумані і мріють над водою
полтавських верб зелені і густі сади.
О серце стомлене, до них іди з журбою,
до них із радістю своєю йди.
Бо це ж вони тебе навчили вірити в Бога,
любити край свій, сонце й пахощі весни,
це ж тінь їх над тобою, лагідна й розлога,
тобі навіяла про щастя сни.
це ж і тепер в тобі нечутною луною
співають шуми їх щоночі на весні.
Вони ж без тебе там, як перше, над водою
купають віти, довгі і ясні.

ХІ

Десять літ, о далекий мій краю,
десять літ за тобою тужить!
Не навчусь дотепер, не знаю,
як без тебе щасливою жить.
Як забути безмежжя зелене
й неба синь над вишневим садком?
Як же можеш ти там, без мене,
голубіти весняним Дніпром?
Як же можеш щороку й тепер ти
заливати Ліллявські луги?
Тільки б глянути там і вмерти!
Тільки б глянути раз навкруги!

XII

О ночі місячні, о ночі України!
Такі оспівані, такі ясні!
З моєї темної, холодної чужини
складаю вам оці сумні пісні.
Чи довго ж так мені, дитиною й поетом,
тужить за вами в вересневій млі?
І згадувать, як там під зоряним наметом
ясніє осінь на моїй землі?
І мріяти про хрест похилий під горою,
про неба срібного ясну глибіню
і про зажурену над тихою водою
верби сріблястої самотню тіню.

XIII

О ні, не хочу ні Верлена,
ні Мореаса, ні Реньє!
Сьогодні Рильського надхнення
в моїй душі весна встає.
І чую я під гомін міста,
під скрип докучливий пера,
як прокидається барвіста
на Україні мрій пора.
І чую я зідхання трудні
землі, що плідна і глевка,
і вітру подихи могутні,
й весняне гавкання Сірка.
І бачу села, що й донині
Дніпро приймають на весні,
і лети бачу журавлині
в блакитній неба даліні.
О краю мій! Весни такої
ніде немає й не було!
І серце згадкою ясною
знов, як троянда, зацвіло.

XIV

О, ви, сріблясті і розлогі,
Що вас рука батьків садила,
Похилі верби край дороги,
Над ким шепочуть ваші крила?
Над ким ви журитесь у ясні,
Весняні дні і в літні ночі?
Чом образ ваш в душі не гасне?
Чом серце вас забуть не хоче?

XV

Весняним птахом заспівай,
Розлийся повинню широко,
Щоби життя ясний безкрай
В тобі шумів гучним потоком.
Ось розвивається бузок,
В садах тюльпани паленіють,
І з неба тисячі зірок
У кожне серце ронять мрію.
І все одно укотре це
Весна блакиттю зацвітає,
Лише прийми з ясним лицем
Дари, що їм ціни немає.
Лиш вір уперто, вір і знай:
Колись з весною прийде зміна,
І оживе твій світлий край,
Що зветься дзвінко "Україна".

2. Захід

*Нема отчизни? — Іншої не треба!
Ніколи не вросте у серце чужина...*

Оксана Лятуринська

І Замок Подєбрада

Горять на заході криваві зміни
і вітер полум'ям у груди б'є,
і казку дивну відслонили стіни
старого замку, що з води встає.
Неначе відблиски ясної зброї,
що вкрила славою боїв поля,
йдуть хвилі в ніч дорогою тяжкою,
що їм послала прадідів земля.
Зустріли радісно могутні вежі
вечірнє небо й хмари, що в огнях.
Там Подєбрада тінь серед пожежі
жене над містом буйного коня.
Вмирає день, і в голубій сіризни
зринає казка давніх-давніх днів.
Хлюпочуть хвилі — панцері залізні —
у сірий камінь інших берегів.
І бачу іншого їздця в пожежах,
у сйіві слави, в громах і вогнях,
як булаву простягнувши у безмежжя,
жене над містом буйного коня.

II Карлів міст

На стрункість веж, на темні гори,
На жовте світло ліхтарів
Спустились пестощі прозорі
Зимових довгих вечорів.
І під мостом зелені хвилі
Вдяглися в холод і металъ.
Над ними постаті похилі
Несуть у морок чорний жаль.
В блакитнім присмерку, в тумані
Дві низки зоряних огнів,
І сумно мріє ряд каштанів
На тлі суворих берегів.

Стою на камені холоднім,
Вдивляючись у сяйво хвиль,
І в чорній вечора безодні
Топлю поволі сум і біль,
Щоб тиха оповідь з днів слави,
Зринаючи в огні заграв,
у нуртах мовчазної Влтави
Заграла сурмами Дніпра.

III Монпарнас

Уклонились кісткам коханим,
що лягли під чужий Монпарнас,
розцвітають над ними тюльпани
і проходить над ними час.
Недаремно я чуда ждала,
недаремно так вітер ридав:
Україною франція стала
і Софією Нотр-Дам.
І тюльпани були не тюльпани,

тільки кров, що лягла над Збручем.
Ой устанеш ще Ти, Отамане,
і пройдеш над степами з мечем.
Сорока міліонами грудей
знов зідхне Україна твоя,
і зідханням тим, знаю, буде
єдине
    Твоє
        ім'я.

IV Над океаном

Там, де суворі береги
і гострий вітер океану,
пісень розквітли кетяги
про далеч соняшну й незнану,
про край далекий і ясний,
що безміром козацьких прерій
пославсь на мапах мовчазних
під барвами чужих імперій.
Розквітло серце, мов полинь,
пахучим і гірким дурманом:
чом не Твого це неба синь,
чому не Твій цей свіжий ранок?
В мандрівках по чужих світах,
в жорстоких іспитах і змінах
Ти наче казка золота,

Далека й рідна Україно!
Ідуть у проріст сині дні,
мов лицарі, струнки й біляві,
ідуть, щоб згинуть в огні,
закохані в війні і славі.
І ночі чорні тихо йдуть,
мов наречені у жалобі,
що виражають в дальню путь,

а потім сльози ллють на гробі.
Там, де струнки й біляві дні,
а ночі темні і глибокі,
де хвиль розбурханих пісні
і неба непорушний спокій,
я сню про хижий простір піль,
укритих чорним жнивом смерти,
стискаю в серці гнів і біль
і жду, напружено й уперто.

V На розпуттях

В серце вбиваються вістря ножів,
серце надвоє роздерте...
Поможи мені, Господи, поможи!
Не дай на розпуттях умерти!
Кров'ю сёрця стікають уста,
кров'ю слова набрякають.
Мужність, суворість і чистота...
так, я знаю, знаю!
Ритмів нових навблаганний закон,
гимн стрункої фаланги,
пісня про місто і про бетон,
про дреднавти, порти і танки,
пісня про море й дівичість пуц,
про Борнео, Суматру, Яву...
А мені — о, Боже! — калини куц
і верба над забутим ставом.
А мені по чужих світах,
під накази нової Європи
сниться все, що у Неї, там,
закривавились тяжко стопи.
А мені під паризьким мостом,
чи в понурих шільйоньких мурах
все — о, Боже! — вогненным хрестом:
Rue Racine, Monparnasse, Петлюра!

VI На могилі

Схилилася над іменем Твоїм,
Що на сіризни мармуровій сяє,
І серце повне келехом дзвінким
Розбилось враз і пролилось до краю.
Далеко десь, у вересневій млі,
Шумить чуже і негостинне місто,
А в думці оживає давніх літ
Історія велична і барвиста.
І чудо раптом зацвітає знов:
Замість бульварів і мостів Парижу
Палають золотом хрести церков
І небо одягає синю ризу.
Шумлять прапори на розстаннях площ,
Ідуть бойців густі і дужі лави,
І древній Київ, ціль змагань і прощ,
Встає відроджений у сяйві слави.

VII Шільйонський замок

Рожевий профіль сніжного Монбляну,
Далекі пасма золотавих гір
І хвилі зимного, мов сталь, Леману
Ген так далеко, як сягає зір.
Шільйонські мури, дивні й таємничі
На тлі готелів і модерних віль,
Підносять горде і тверде обличчя
Над зеленкавістю холодних хвиль.
Сміється сонце і проходять хмари
Над вежами, що мохом поросли,
І тіні Байрона і Бонівара
Блукають по льохах серед імлі.
І хвилі йдуть невпинно, просто, вперто,

Розміряні, веселі чи сумні,
Так само, як тоді, коли до смерти
Хтось тут лічив години, ночі, дні.
Так само, як тоді, коли глибоко
В безодню темну плюскали тіла,
А коло спальні, в герцога під оком,
Струмками кров на допитах текла.
О скільки ж тут змагань, тривог, горіння
В цім символі з понурих сірих брил,
Що став у величі своїй незмінній
Над змінністю рухливих темних сил!
І все ж не стільки, як в єдинім слові,
Що раптом блисне, як весна з-за хмар
І що його поети і військові
В серцях твердих несуть, як Божий дар.
Струнке й прекрасне слово "Україна",
Що упаде нежданно з уст чужих,
Ти як води цілющої краплина
На їдь отрут щоденних і гірких.

3. Мир-зілля

*Вітер дме горючий і хвилюються трави,
Сонце летить, як мед, і тріщать цвіркуни.*

Євген Маланюк

I

Сім літ! І знов зелені села,
Чорнозем вогкої ріллі,
Співуча мова, синь весела
І теплі пестоші землі.

Сім літ! І знов цей самий вітер,
Як пес, покійно ліг до стіп,
І серце знов ущерть налите
Солодким сном достиглих кіп.

І вперше тут, під цим ось небом,
Ти не вигнанець, не чужий.
І більш нічого вже не треба,
І шлях в майбутнє не страшний.

II

Налите колосом високе жито,
зелені усміхи густих садів,
І в грудях знов гарячий подих літа,
Солодкий мед золотосяйних днів.

Слинився час. Душа в яснім спокої.
Якого ж щастя треба ще тепер,
Коли он так, внизу, попід горою
Полоще камінь золотий Дністер?

III Косів

Над Михалковим хмар отари
Заступили ясну блакить.
Насувається Божа кара,
І земля гураганом дуднить.

Почорніла вода на зарінку,
Потемніла ген далечінь,
А з Міської гори над ринком
Нахиляється Довбуша тінь.

IV

Ромен, мир-зілля й будяки,
І зелень бору величава,
Й на стежці довгій і стрімкій:
"Слава Ісу!.. — Навіки слава!"

Тремтить роса на стрілах вій,
І кров жвавіше в серці грає:
Який же ти нежданно свій,
Заквітчаний гуцульський краю!

V

Ти все така, як і була, як будеш,
Знов на тобі липневий барвний стрій,
Кохана земле, мати повногруда,
Що усміхаєшся з-під рідних стріх.
Тобі, схиливши голову, сльозами
Сказати біль своїх жорстоких днів
І чути відповідь твою, вітрами
Помножену над жовтим морем нив.
Ти все така, і серце знову повне
Солодких пахоців твоїх і барв,
І на устах твоє ім'я любовно
Стирає їдь понижень і покар.

VI Гуцульщина

Десь там стоїш, підпираючи хмари
смолоскипами гордих верхів,
десь там сопілки, колиби, отари,
водоспадів розгуканий спів...

Земле, завітчана чортополохом,
сонцем своїм мені далі світи.
Знов чужина мені чорним льохом,
тільки казкою, світла, Ти.

VII Волинь

День прижмурився тихо й мовчить,
Попелясті хмари горою,
А між ними шовкова блакить
Голубою рікою.

Рівно стелеться змочений шлях,
А над ним тільки верби з журбою.
Міцно спить українська земля
В божевільнім спокої.

VIII Волинь

Знов кучеряві верби і сади,
Густі, вишневі, таємничі,
Й над, церквою зухвалий молодик,
Мов запота в хреста позичив;
В лісах русалки й зграї потерчат,
І лісовик, і злий чугайстер,
А на селі, під вікнами дівчат,
Горять корони рож і айстер.
Увечері, як стихне гамір стріх
І зорі зацвітуть неначе,
Над перелазами дівочий сміх
І шепіт парубків гарячий.
А потім, коли темрява зросте
І жаби приснуть в ніч надхненням,
На чистім ганку матушка гостей
Частує чаєм і варенням.
О, Україно, треба бурі знов,
Щоб вітер злий твій сон розвіяв,
Бо й досі спиш малоросійським сном
Під співи жаб і соловіїв!

4. Гнів

*і він зірветься мовчазний і швидкий,
як вимах блискучої шаблі.*

Юрій Липа

I Сповідь

Весняним громом прогрими,
пролийся зливою рясною,
о гніве мій, о жалю мій,
лиш не пали мене жагою!
Твоє ім'я — надхнений спів,
о Боже, я Тобі молюся,
але любити ворогів,
пробач мені, я не навчуся...
Я твердо вірю, Боже мій,
лише святий вогонь-ненавись
пірве з кайданів нарід мій
і поведе його до слави.

II Чекання

На замордованих тілах
справляв наш ворог перемогу,
і над кістками чорний птах
нам віщував сумну дорогу.
Кінчались дні кривавих жнив
під рев гармат і крики болю,
і йшли за нами скарги нив

і сіл обідраних недоля.
Ішли за нами, щоб ось тут,
на бруках Праги і Варшави
проклятим сном московський кнут
нас вів до помсти і до слави.
Сьогодні, завтра? — Все одно,
та вже повернемось востаннє:
весь світ ґратчастим нам вікном,
і спокій наш — нове чекання.

III Помста

Вже недовго чекать на чудо,
долетить, на Дніпро луна,
і відроджена встане й буде
королівною бранка сумна.
Буде скиглити чайкою мати,
виряджаючи в поле синів,
і везимуть, везимуть гармати
під козацький бадьорий спів.
Від Полтави до Харкова й Курська
попливе жовтосиній стяг.
Не Димитрій це і не Курбський
до Москви прокладатиме шлях.
Не раба, що царям посилає
за зневагу прокльонів лють,
але світлого мого краю
переможна й кривава путь.
Але помсту царям і совдепам
за затоплені кров'ю поля,
за нездійснені сни Мазепи
понесе Україна моя.

IV Провіщення

Знов під ранок приснилась Ти,
Мовчазна і мертва знов.
Почорніли ген хрести
На шпильях Твоїх церков.

І мовчали Твої хрести.
Тільки вітер степами знов
Проказав, що встанеш Ти
І що буде смерть і кров.

V В Карпатах

Стоять високі і стрункі шпилі,
Мов кам'яних мечів жахливі вістря,
І десь далеко, з самих надр землі
Біжить потік, покручений і бистрий.
Така безмежна дивна самота!
І тиша тут така дзвінка і повна!
І світ увесь лишивсь далеко там,
А тут лиш серце й туга невимовна.
І в тиші цій, самотня, уночі
Я чую голосів без ліку й спину,
І знаю: оживуть ще ці мечі
В руках людей, що придуть нам на зміну.

VI Остання жертва

Остання жертва. Вирок ката
і чин продажної руки...
Іще одна трагічна дата
ввійшла в історії рядки.
Просохла кров, що в день весняний
на брук Паризький потекла.
А там, по той бік ще кайдани
і зойк голодного села.
А там в однім пекучім слові
усі чуття переплелись.
Вже не допоможуть ріки крові,
ні батога зловісний свист,
Там ждуть, що знов у день весняний,
коли черешні зацвітуть,
велична тінь Його повстане
і поведе в далеку путь.
І затремтить рука злодійська,
здригнеться Київська земля
і понесе сто тисяч війська
під стіни білого Кремля.

VII Божий гнів

Небес роздерлися глибини,
іде стоокий Божий гнів.
Прийми відважно, Україно,
навалу громів і вітрів.
Прийми чужинні хижі орди
просторами своїх земель,
безмежжям степу й звалом гордим
гуцельських небосяжних скель.
Прийми ще раз і в громовиці
збуди вогнем своїх синів
і викуй їм з заліза й криці
серця відважні і міцні.

VIII Вечір в Карпатах.

Золотом вечір пролився на гори,
жовтий місяць на Острій ступив,
в квітах співають коників хори,
теплий вітер сходить з верхів.
Очі знов зайнялись від щастя:
в ніч таку бути на цій землі!
Хочеться їй до грудей припасти,
серце скупати в ріднім теплі.
Хочеться велетнем, богом бути,
зрушити з місця каміння німе,
вихром, громом, зриваючи пута,
впасти на безмір козацьких земель.
Краю мій, краю єдиний в світі,
в тишу, в ніч мій розпачливий крик:
встань, запалай і в страшнім одвіті
помсту вчини за віки твоїх кривд.

IX Коли?

Сьогодні день такий прозорий,
а неба синь така густа!
І тільки гори, гори й гори,
і далеч в сонці золота.
О земле, краю мій єдиний,
що в довгих мандрах, в тьмі сторіч
зіпнявся зухвало на вершини
і станув з Богом віч-на-віч!
Коли ж Тебе почують люди?
Коли шляхетний, гордий гнів
Тобі вогнем розсадить груди
і вдарить в серце ворогів?

X Гнів

Серед задуху й бруду торжіща,
у мертвоті безплідних пустинь,
як шукати Тебе, найвища,
найсвятіша з усіх святинь?
Темно й страшно в гнучкім трясовинні,
серед мотлоху людських слів,
де ворушиться знов чортовиння,
карлій світик міщанських снів.
Одреміла епоха єдина,
одшуміли в прапóрах вітри.
Як знайти Тебе, Україно,
серед злоби й нікчемної гри?
В темний морок кличів і теорій,
через мертвий намул зайвих слів
треба йти в самоті прозорій
і, як шпаду, гострити гнів.

XI Перемога

Жовтий місяць пролився й висох,
Над проваллям завис, як бляха.
На горбатій сосні під лісом
Виє туга нічного птаха.
Страшно, страшно ходити яром,
Де залякло в сні чортовиння,
І шукати палко і яро
Молодого щастя проміння.
Уночі, як папороть бризне
Просто в серце жагучим блиском,
Чорний Морок близько і грізно
Зарегоче чортячим писком.
І наїжаться темні тварі,

Задвигтять земля під ногами,
Гола відьма з чортом у парі
Пролетить, у танку над нами.
Буде моторошно і парно,
Руки корчити буде тряця, —
Спалахне і погасне марно
Папороть — квітка щастя.

Але ні! Своє серце з рубіну,
Пурпурове серце палке,
Я, мов блискавку, в темряву кину,
В чортвиння вороже й гидке.
Сміх застигне на лицах чортячих,
В корчах скрутиться темна гадь,
Чорний Морок злісно заплаче
І з прокльоном почне відступать.
Десь у лісі заскиглить Лихо,
Пугач кине останній клич,
А в руках моїх радісно й тихо
Квітка щастя засяє в ніч.
І тоді в темний простір без краю
Розмахнусь я, полину без крил
І на місяці десь загнуздаю
Відьму й чорта, як пару кобил.